

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

CHALLENGES TO SOCIOLOGY AND GLOBAL DEVELOPMENT

(Виклики соціології та глобальний розвиток)

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціальні технології»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	англійська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Віктор СТЕПАНЕНКО

КИЇВ – 2024

Розробник: Віктор СТЕПАНЕНКО¹ доктор соціологічних наук, професор кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

_____

(підпис)

Володимир СУДАКОВ
(прізвище та ініціали)

Протокол № 17 від «30» серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

---

¹ Автор висловлює вдячність к.соц.н. Світлані БАБЕНКО та к.соц.н. Тарасу ЦИМБАЛУ за розробку опорної версії програми даної дисципліни.

1. Мета дисципліни – ввести студентів у світовий дискурс поточних дебатів соціальних наук про ключові соціальні проблеми та глобальний розвиток, останні результати порівняльних досліджень; покращити навички академічної дискусії та презентації на англійській мові, сфокусуватись на можливості порівняльного аналізу соціальних проблем у різних суспільствах із подальшим використанням у власній дослідницькій роботі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* англійську мову на рівні B1 (середній рівень), теоретичні основи соціології, сучасні соціологічні дослідницькі проекти, соціологічний підхід до аналізу соціальних явищ, термінологія, концептуальна база та основи сучасної соціологічної теорії та досліджень.

2. *вміти* працювати з соціологічними даними, читати професійні соціологічні публікації та формулювати ідеї англійською мовою

3. *мати навички* пошуку та вибору відповідної інформації англійською мовою, використання методологій та концептуальних підстав соціологічного аналізу; дискутувати, представити і обговорювати власну позицію обраної актуальної проблеми

3. Анотація навчальної дисципліни: Зміст курсу фокусується навколо ключових викликів сучасної соціології (мультипарадигмальність та виклики "методологічного націоналізму", кількісної та якісної методологій), з одного боку, і, з іншого боку, відкритий для обговорення найважливіших актуальних питань соціологічних міжнародних порівняльних досліджень, глобалізації та проблем глобального розвитку. Робота зосереджена на аналізі та обговоренні останніх публікацій у англійськомовних соціологічних рецензованих журналах з метою включення магістрантів в найбільш актуальний порядок денний академічних дебатів на основі останніх результатів досліджень. Формат роботи - колоквиум, який поєднує в собі дискусію, лекції, практичні завдання, є адекватним студентам магістра. Викладання та навчання англійською мовою для посилення професійної мовної спроможності магістрів, збагачення їх професійного академічного словника в соціологічній термінології, розвиток академічних навичок написання тез доповідей, навичок підготовки та проведення презентацій.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Вивчити основні проблеми соціальних наук в рамках міжнародних передових соціологічних дебатів (в рамках основних доповідей конгресів Міжнародної соціологічної асоціації)
- Опанувати ключовими способами соціологічного аналізу соціальних проблем глобалізації та глобального розвитку
- Підвищити кваліфікацію у пошуку та виборі, аналізі та розробці джерел та ідей щодо власних досліджень МА, в рамках останніх публікацій у рецензованих міжнародних соціологічних журналах англійською мовою
- Покращити навички академічної дискусії та презентації англійською, вміння порівняльного аналізу соціальних проблем у різних суспільствах.

Що спрямовано на формування наступних **компетентностей**:

- ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.
- СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.
- СК11. Здатність зіставляти соціокультурні особливості, соціальні відмінності та нерівності, причини їхнього виникнення та наслідки для суспільного розвитку.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати результати сучасних соціологічних досліджень ключових соціальних проблем	Лекція, практичні, самостійна робота	Участь у дискусіях на практичних заняттях, дебати на заняттях,	10

			письмове завдання, іспит	
1.2	Знати систему базових соціологічних індикаторів дослідження якості життя та соціальних проблем сучасних суспільств	Лекція, практичні, самостійна робота	Участь у дискусіях на практичних заняттях, дебати на заняттях, письмове завдання, іспит	10
2.1	Вміти працювати з соціальною інформацією, даними соціологічних досліджень	Лекція, практичні, самостійна робота	Участь у дискусіях на практичних заняттях, підсумкова робота, контрольні роботи, дебати на заняттях, письмове завдання, іспит	20
2.2	Вміти виявляти, аналізувати та інтерпретувати актуальні соціальні проблеми розвитку суспільства	Лекція, практичні, самостійна робота	Підсумкова робота, контрольні роботи, іспит	20
2.3	Здійснювати реферування наукових джерел англійською мовою, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.	Лекція, самостійна робота	Письмове завдання	10
2.4	Вміти використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології при професійному спілкуванні; обміні інформацією; зборі, аналізі, обробці та інтерпретації даних й візуальному представленні результатів наукової діяльності.	Лекція, самостійна робота	Письмове завдання	10
3	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами.	Лекція, практичні, самостійна робота	Участь у дискусіях на практичних заняттях, підсумкова робота, контрольні роботи, дебати на заняттях	10
4	Демонструвати навички самостійної дослідницької роботи, опанування новими знаннями	Лекція, практичні, самостійна робота	Участь у дискусіях на практичних заняттях, підсумкова робота, контрольні роботи, дебати на заняттях, письмове завдання	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)							
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4	3	4
ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань	+			+				+
ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями		+			+		+	
ПР12. Зіставляти соціокультурні відмінності та соціальні нерівності; причини їхнього виникнення та наслідки для розвитку соціуму			+			+		
ПР16. Використовувати знання сучасної соціологічної теорії та методології для вирішення завдань прикладних досліджень соціальних спільнот, інститутів, процесів та громадської думки		+	+					+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Форми роботи	Min балів	Max балів	Результати навчання
Контрольна робота 1, частина 1: аналіз відео	2	5	PH2.1, PH2.2, PH3.1, PH 4.1
Контрольна робота 1, частина 2: анотована бібліографія	2	5	PH2.1, PH2.2, PH3.1, PH 4.1
Участь у дискусіях на практичних заняттях	4	5	PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH3.1, PH 4.1
Підсумкова робота	10	15	PH2.1, PH2.2, PH3.1, PH 4.1
Разом, частина 1	18	30	
Дебати на заняттях	5	9	PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH3.1, PH 4.1
Письмове завдання	5	9	PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.3, PH2.4, PH4.1
Контрольна робота 2 (тести)	8	12	PH2.1, PH2.2, PH3.1, PH 4.1
Разом, частина 2	18	30	
Загалом	36	60	
ІСПИТ	24	40	PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2
РАЗОМ	60	100	

- підсумкове оцінювання у формі іспиту

Іспит складається у письмовій формі

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* за поважних (документально підтверджених причин) для одержання допуску до іспиту обов'язково подати письмові роботи – відпрацювання пропущених практичних занять з кожної невідпрацьованої теми дисципліни та підсумкову роботу і контрольну роботу 2.

7.2 Організація оцінювання:

1. Участь у дискусіях на практичних заняттях, дебати на заняттях – кілька форм індивідуальної та групової роботи на основі аналізу прочитаних матеріалів, 1-12 теми.
2. Підсумкова робота – теми 3-6, презентація на тему в рамках магістерської дисертації на основі аналізу п'яти статей англійською мовою (опубліковані в рецензованих журналах).
3. Контрольні роботи (аналіз відео (300 слів), анотована бібліографія, тести) – після тем 3 і 12.
4. Письмове завдання – після теми 9.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
1. Теоретичні, методологічні та практичні виклики соціології				
1.	Соціологія та методологічний плюралізм. Дебати про методологічний націоналізм	2	2	4
2.	Дебати кількісної та якісної методологій соціології	2	2	4
3.	Динаміка нерівностей: локальні та глобальні виклики	2	2	4
4.	Якість життя та соціологічні вимірювання	2	-	6
5.	Виклики мультикультуралізму сучасним суспільствам	2	2	4
6.	Соціальні ризики, тероризм, гібридна війна та майбутнє	2	2	4
	Підсумкова робота (презентація)		2	13
2. Виклики глобального розвитку				
7.	Поняття та концепції глобалізації	2	2	8
8.	Історичний вимір глобалізації	2	2	8
9.	Глобальні агенти та емерджентність	2	2	8
10.	Економічна глобалізація, рушійні сили та бар'єри	2	2	8
11.	Множинні шляхи та історичні парадигми розвитку	2	2	8
12.	Глобалізація та розвиток у XXI ст	2	2	8
	Контрольна робота 2			15
	ВСЬОГО	24	24	102

Загальний обсяг *150 год.* в тому числі:

Лекцій – *24 год.*

Практичні заняття - *24 год.*

Самостійна робота - *102 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. *The ISA Handbook of Diverse Sociological Traditions* (2010), edited by S. Patel. London: SAGE.
2. *Advances in Sociological Knowledge* (2002)ed, *Nikolai Genov*
3. *Collins C.* 99 to 1: How Wealth Inequality Is Wrecking the World and What We Can Do about It. –BK Publisher. - 2012. – pp.59-124
4. *The Quality of European Societies A Compilation of Composite Indicators.* Springer. 2019 Eds *Eduardo Bericat, Maria Luisa Jimenez-Rodrigo* Pp. 27-148, 167-250, 295-334, 251-294.

Додаткова:

1. *Sztompka, P.* (2010) "One Sociology or many?" Pp.21-28 in *The ISA Handbook of Diverse Sociological Traditions*, edited by S. Patel. London: SAGE.
2. *Beck, U.* (2006). *Cosmopolitan Vision.* Cambridge: Polity Press.
3. *Suzan J. Ferguson* (2003) *Mapping the Social Landscape.* Readings in Sociology.
4. *Sztompka, P.* (2011) "Another Sociological Utopia," *Contemporary Sociology* 40(4): 388-396.
5. *George Ritzer* (2004) *Sociological Theory*
6. *Advances in Sociological Knowledge* (2002)ed, *Nikolai Genov*
7. *Kittel B.* A Crazy Methodology? On Limits of macro-Quantitative Social Science Research // *International Sociology.* - September 2006, Vol. 21(5): 647-677
8. *Ragin Ch.* How to Lure Analytic Social Science Out of Doldrums. Some lessons from Comparative Research // *International Sociology.* - September 2006, Vol. 21(5): 633-646

9. Mills M., Bunt G., Bruijn J. Comparative Research. Persistent Problems and Promising Solutions // *International Sociology*. September 2006, Vol. 21(5): 619-631
10. Gerring J. Single-Outcome Studies. A Methodological Primer // *International Sociology*. - September 2006, Vol. 21(5): 707-734
11. *Social Science Archives in Eastern Europe. Results, potentials and prospects of the Archives Development*. (Ed. by B.Hausstein, P.Guchteneire) - EFV. 2002. 236 p.
12. Tilly J. Means and Ends in Comparison in Macrosociology // *Comparative Social Research. Methodological issues in Comparative Social Science*. Vol. 16, 1997
13. *Comparative Research in the Social Sciences*. (Ed.) N.Genov. – Paris-Sofia, 2007. 220 p.
14. *Pluralism and the Multiple Forms of Modernity*. An Interview with S.N. Eisenstadt // *European Journal of Social Theory* 7(3): 391–404 [CD]
15. Dahrendorf, R. (2005) Doubts about pluralism. In: E. Ben-Rafael and Y. Sternberg (Eds.) *Comparing Modernities. Pluralism versus Homogeneity*. BRILL Publisher. Pp. 223-229.
16. Inglehart, Ronald and Christian Welzel (2005) *Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge University Press. Ch. 1, 2, Conclusion. [CD]
17. Schwartz, S. H. (1994). Beyond Individualism/Collectivism: New cultural dimensions of values. In U. Kim, H.C. Triandis, C. Kagitcibasi, S-C. Choi, & G. Yoon (Eds.), *Individualism and collectivism: Theory, method and applications*. Newbury Park, CA: Sage. Pp. 85-119. [CD]
18. Boudon R. The Search of Prime Mover: the Ontological Bias // *Boudon R. Theories of Social Change*. Polity Press, 1986. – pp.121-153.
19. Albrow, Martin (2002). The Global Shift and Its Consequences for Sociology. In: Nikolai Genov (Ed.) *Advances in Sociological Knowledge over Half a Century*. Paris-ISSC. Pp. 25-45.
20. Beck U. *Risk Society. Towards a New Modernity*. London: SAGE Publications, 1996.
21. Peter L. Berger and Samuel P. Huntington, eds., *Many Globalizations* (New York: Oxford University Press, 2002)
22. Clark, Terry Nichols (2002). Changing Visions about the Post-Industrial Society: An Unannounced Paradigm Shift. In: Nikolai Genov (Ed.) *Advances in Sociological Knowledge over Half a Century*. Paris-ISSC. – Pp. 46 – 83.
23. *InterEthnic Integration in Five European Societies* (Ed. Nikolai Genov). Berlin: Kramer. 2008.
24. Genov, Nikolai (1999). *Managing Transformations in Eastern Europe*. – UNESCO-MOST, Paris; RGD, Sofia. – 138 p.
25. Inglehart R. Globalization and Postmodern Values // *The Washington Quarterly* _ Winter 2000 23:1. – pp. 215–228.
26. Blokker P. Post-Communist Modernization, Transition Studies, and Diversity in Europe // *European Journal of Social Theory* 8(4): 503–525.
27. Domenico Tosini *Sociology of Terrorism and Counterterrorism: A Social Science Understanding of Terrorist Threat* // *Sociology Compass* 1/2 (2007): 664–681,

10. Додаткові ресурси:

- The World Value Survey WVS <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>
- The European Social Survey (the ESS) <http://europeansocialsurvey.org/>
- Eurasian monitor <http://www.eurasiamonitor.org/rus/>
- EuroBarometer http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
- European Values Study (EVS) <http://www.europeanvaluesstudy.eu>
- UN HDI <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>
- Bertelsmann transformation index <http://www.bti-project.org/index/>
- Corruption perception index <http://www.transparency.org/research/cpi/overview>
- R.Inglehart Happiness is Different Things to Different People: Subjective Well-being in Global Perspective https://www.youtube.com/watch?v=Y1acwqIIFtY&list=PLUold1t9EA7B_nuU-LHirTtdiF9K4AzI0